

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 20. heinäkuuta 2021
(OR. en)

10477/21

Toimielinten välinen asia:
2021/0196 (NLE)

ECOFIN 695
CADREFIN 359
UEM 193
FIN 565

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia: NEUVOSTON TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS Liettuan elpymis-
ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä

NEUVOSTON TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS,

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon elpymis- ja palautumistukiväliseen perustamisesta 12 päivänä helmikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241¹ ja erityisesti sen 20 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

¹ EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17.

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Covid-19:n leviäminen on vaikuttanut vahingollisesti Liettuan talouteen. Vuonna 2019 Liettuan bruttokansantuote (BKT) asukasta kohti oli 56 prosenttia unionin keskiarvosta. Komission kevään 2021 talousennusteen mukaan Liettuan reaalin BKT supistui 0,9 prosenttia vuonna 2020, ja kumulatiivisen supistuman odotetaan olevan 2 prosenttia kumulatiivisesti vuosina 2020 ja 2021. Pitkän aikavälin ongelmiin, jotka vaikuttavat keskipitkän aikavälin taloudelliseen suorituskyykyyn, kuuluvat heikot terveys- ja koulutustulokset, suuret tuloerot ja korkeat köyhyysasteet, heikko verosäännösten noudattaminen, hyödyntämätön tutkimus- ja innovointipotentiaali sekä yksityisten ja julkisten investointien vähäisyys.

- (2) Neuvosto antoi Liettualle 9 päivänä heinäkuuta 2019 ja 20 päivänä heinäkuuta 2020 eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä suosituksia. Neuvosto suositti erityisesti Liettualle, että se parantaisi verosäännösten noudattamista ja laajentaisi veropohjaa kasvun kannalta vähemmän haitallisiin lähteisiin ja puuttuisi tuloeroihin, köyhyyteen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen, myös parantamalla verotus- ja etuusjärjestelmän rakennetta. Lisäksi se suositteli Liettualle laadun ja tehokkuuden parantamista kaikilla koulutustasoilla, aikuiskoulutus mukaan luettuna, sekä terveydenhuoltojärjestelmän laadun, kohtuuhintaisuuden ja tehokkuuden parantamista. Lisäksi suositeltiin, että Liettua keskittää investointeihin liittyvän talouspolitiikan innovointiin, energia- ja resurssitehokkuuteen, kestävään liikenteeseen ja energiaverkkojen yhteenliittäntöihin ottaen huomioon alueelliset erot ja edistää tuottavuuden kasvua parantamalla julkisten investointien tehokkuutta. Lisäksi suositeltiin, että Liettua luo yhtenäisen poliittisen kehyksen, jolla tuetaan tiede- ja yritysmaailman välistä yhteistyötä ja vahvistetaan tutkimus- ja innovaatioalan täytäntöönpanoelimiä. Liettualle suositeltiin covid-19-kriisin ratkaisemiseksi, että se toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet pandemian torjumiseksi tehokkaasti, talouden ylläpitämiseksi ja sitä seuraavan elpymisen tukemiseksi. Neuvosto suositti myös Liettualle, että se vahvistaisi terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskykyä, myös mobilisoimalla riittävästi rahoitusta ja puuttumalla terveydenhuoltohenkilöstön ja kriittisten lääkinnällisten tuotteiden puutteeseen sekä parantamalla terveyspalvelujen saatavuutta ja laatua. Lisäksi Liettuaa suositeltiin lieventämään kriisin vaikutuksia työllisyyteen, lisäämään aktiivisten työmarkkinatoimenpiteiden rahoitusta ja kattavuutta ja edistämään osaamista, varmistamaan sosiaalisen turvaverkon kattavuus ja riittävyys sekä parantamaan verotus- ja etuusjärjestelmän tehokkuutta köyhyydeltä suojautumiseksi.

Liettuaa suositeltiin myös tukemaan yritysten, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten ja vientiin suuntautuneiden alojen maksuvalmiutta, aikaistaa pitkälle kehitettyjä julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja talouden elpymisen edistämiseksi. Lisäksi neuvosto suosittaa, että Liettua keskittää investoinnit vihreään siirtymään ja digitaaliseen siirtymään, erityisesti erittäin suuren kapasiteetin laajakaistan kattavuuteen ja käyttöönottoon, puhtaaseen ja tehokkaaseen energian tuotantoon ja käyttöön sekä kestävään liikenteeseen ja edistää teknologiainnovointia pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Arvioituaan edistymistä kyseisten maakohtaisten suositusten täytäntöönpanossa elpymis- ja palautumissuunnitelman toimittamisajankohtana komissio katsoo, että suositus, jonka mukaan Liettuan olisi toteutettava vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen mukaisesti kaikki tarvittavat toimenpiteet pandemian torjumiseksi tehokkaasti, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi, on pantu täysimääräisesti täytäntöön. Huomattavaa edistystä on saavutettu suosituksen osalta, joka koskee investointien keskittämistä energiaverkkojen yhteenliittämiseen.

- (3) Euroalueen talouspolitiikasta annetussa neuvoston suosituksessa euroalueen jäsenvaltioille suositettiin, että ne toteuttaisivat, osin elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa kautta, toimia muun muassa sen varmistamiseksi, että politiikan viritys tukee elpymistä, ja lähentymisen, palautumiskyvyn sekä kestävä ja osallistavan kasvun edistämisen jatkamiseksi. Neuvoston suosituksessa euroalueen jäsenvaltioille suositettiin myös, että ne vahvistaisivat kansallisia institutionaalisia kehyksiä, varmistaisivat makrotalouden vakauden, saattaisivat valmiiksi talous- ja rahaliiton ja vahvistaisivat euron kansainvälistä asemaa.

- (4) Liettua toimitti 14 päivänä toukokuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Sitä ennen oli toteutettu kansallisen säädöskehityksen mukaisesti kuulemismenettely. Kansallinen sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelmiin tukee niiden menestyksekkästä täytäntöönpanoa ja kestäväää vaikutusta kansallisella tasolla sekä niiden uskottavuutta Euroopan tasolla. Komissio on arvioinut asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V vahvistettujen arviointia koskevien suuntaviivojen mukaisesti.
- (5) Elpymis- ja palautumissuunnitelmilla olisi pyrittävä asetuksella (EU) 2021/241 perustetun elpymis- ja palautumistukivälineen, jäljempänä 'tukiväline', ja neuvoston asetuksella (EU) 2020/2094¹ perustetun Euroopan unionin elpymisvälineen yleisiin tavoitteisiin, jotta voitaisiin tukea covid-19-kriisin jälkeistä elpymistä. Niillä olisi edistettävä unionin taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta panostamalla asetuksen (EU) 2021/241 3 artiklassa tarkoitettuihin kuuteen pilariin.
- (6) Jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano muodostaa koordinoitun pyrkimyksen, johon liittyy uudistuksia ja investointeja kaikkialla unionissa. Koordinoitun ja samanaikaisen täytäntöönpanon sekä rajatylittävien ja useita maita koskevien hankkeiden toteuttamisen kautta tällaiset uudistukset ja investoinnit vahvistavat toisiaan ja luovat myönteisiä heijastusvaikutuksia unionissa. Sen vuoksi noin kolmannes tukivälineen vaikutuksesta jäsenvaltioiden kasvuun ja työpaikkojen luomiseen johtuu muiden jäsenvaltioiden heijastusvaikutuksista.

¹ Neuvoston asetus (EU) 2020/2094, annettu 14 päivänä joulukuuta 2020, Euroopan unionin elpymisvälineen perustamisesta covid-19-kriisin jälkeisen elpymisen tukemiseksi (EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 23).

Kuutta pilaria tukeva tasapainoinen ratkaisu

- (7) Elpymis- ja palautumissuunnitelma tarjoaa suuressa määrin (luokitus A) asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan a alakohdan ja liitteessä V olevan 2.1 kriteerin mukaisesti kattavan ja riittävän tasapainoisen taloudelliseen ja sosiaaliseen tilanteeseen kohdistuvan ratkaisun, joka tukee asianmukaisesti kaikkia kyseisen asetuksen 3 artiklassa tarkoitettuja kuutta pilaria, ottaen huomioon asianomaisen jäsenvaltion kohtaamat erityishaasteet ja määrärahat.
- (8) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää toimenpiteitä, joilla edistetään kaikkia kuutta pilaria; elpymis- ja palautumissuunnitelman seitsemällä komponentilla puututaan yhteen tai useampaan pilariin. Tällaisella lähestymistavalla voidaan osaltaan varmistaa, että kuhunkin pilariin puututaan kattavasti ja johdonmukaisesti. Samaan aikaan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy komponentti, jossa keskitytään erityisesti vihreään siirtymään, ja toinen komponentti, jossa keskitytään digitaaliseen siirtymään. Vihreän tavoitteen saavuttamista on tarkoitus tukea lisäämällä paikallisesti tuotettuja uusiutuvia energiamuotoja, edistämällä kestävästä liikennettä, toteuttamalla ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja ja korjaamalla rakennuksia kestävästä kaupunkiympäristön edistämiseksi, edistäen näin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä. On odotettavissa, että kaikki investoinnit ja uudistukset, joilla pyritään julkisen sektorin, yritysten ja teollisuuden ekosysteemien digitalisointiin sekä digitaalisten taitojen tason parantamiseen ja 5G:n käyttöönoton edistämiseen, edistävät digitaalisten tavoitteiden saavuttamista.

- (9) Elpymis- ja palautumissuunnitelman odotetaan edistävän makrotalouden suorituskyvyn parantamista lieventämällä covid-19-kriisin taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia ja parantavan samalla taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukevan näin älykkästä, kestävästä ja osallistavasta kasvusta annetun asetuksen (EU) 2021/241 3 artiklassa tarkoitettua kolmatta pilaria. Tähän sisältyy investointien lisääminen ja pitkän aikavälin innovoinnin tukeminen, koulutustulosten parantaminen ja aktiivisen työmarkkinapolitiikan laajentaminen. Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa keskitytään koulutukseen ja innovointiin ja erityisesti koulutuspuitteiden parantamiseen, ja edistetään siten kyseisen asetuksen 3 artiklassa tarkoitettujen neljännen ja kuudennen pilarin toteutumista. Liettuan koulutuksen parantamisen odotetaan edistävän suoraan taloudellista ja sosiaalista palautumiskykyä pienentämällä oppilaiden sosioekonomisesta taustasta johtuvaa koulutuskuilua. Elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteena on varmistaa, että ihmisillä on taidot tulevia työpaikkoja varten parantamalla ammatillisen koulutuksen järjestelmää, laajentamalla uraohjausjärjestelmää ja uudistamalla aikuiskoulutusjärjestelmää. Korkea-asteen koulutusta ja innovointia edistävien toimenpiteiden odotetaan lisäävän Liettuan tuottavuutta ja kilpailukykyä.

- (10) Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluu covid-19-kriisin jälkeen toimenpiteitä, joilla pyritään vahvistamaan terveyttä sekä taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä, joka on asetuksen (EU) 2021/241 3 artiklassa tarkoitettu viides pilari. Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa keskitytään suoraan terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskyvyn, laadun, saatavuuden ja tehokkuuden parantamiseen, mutta se sisältää myös toimenpiteitä Liettuan sosiaalisen infrastruktuurin uudistamiseksi. Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa sitoudutaan parantamaan julkisen sektorin tehokkuutta uudistamalla virkamieskuntaa ja digitalisoimalla se, uudistamalla verojärjestelmää siten, että tavoitteena on sääntöjen parempi noudattaminen, oikeudenmukaisuus, parempi uudelleenjakokyky ja kasvuystävällisyys, sekä parantamalla talousarviokehystä, menojen uudelleenarvioinnit mukaan luettuna. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden tavoitteena on myös parantaa työllisyystukea ja taata vähimmäistoimeentuloturva, millä on määrä lievittää köyhyyttä ja parantaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Näiden toimenpiteiden odotetaan parantavan alueellista yhteenkuuluvuutta.

Vastaaminen kaikkiin tai merkittävään osaan maakohtaisissa suosituksissa yksilöidyistä haasteista

- (11) On odotettavissa, että elpymis- ja palautumissuunnitelma auttaa asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja liitteessä V olevan 2.2 kriteerin mukaisesti vastaamaan tuloksellisesti (luokitus A) kaikkiin tai merkittävään osaan Liettualle osoitetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa, mukaan lukien julkista taloutta koskevat näkökohdat, tai muissa komission eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä virallisesti antamissa asiaankuuluvissa asiakirjoissa yksilöidyistä haasteista.

- (12) Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy laaja joukko toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka auttavat vaihtelevassa määrin vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin tai huomattavaan osaan neuvoston Liettualle eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä vuosina 2019 ja 2020 antamissa maakohtaisissa suosituksissa esitetyistä taloudellisista ja sosiaalisista haasteista erityisesti terveydenhuollon osa-alueella, jossa haasteita ovat terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskyky, saatavuus, laatu, kohtuuhintaisuus ja tehokkuus; koulutuksen ja osaamisen osa-alueella, jossa haasteita ovat kaikkien koulutustasojen laatu ja tehokkuus; sosiaalisen osallisuuden osa-alueella, jossa haasteena on vähimmäistoimeentuloetuudet; verosäännösten noudattamisen ja verotus- ja etuusjärjestelmän tehokkuuden innovoinnin osa-alueella; ja energia- ja resurssitehokkuuden, kestävän liikenteen ja energiaverkkojen yhteenliittämisen osa-alueella.
- (13) Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien uudistusten ja investointien odotetaan lisäävän talouden kasvupotentiaalia kestäväällä tavalla. Elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteena on edistää kasvua tukemalla digitaalista ja vihreää siirtymää, innovointia, koulutusta ja osaamisen kehittämistä sekä tehokkaampaa julkista sektoria.

- (14) Pandemian johdosta toteutettavia välittömiä finanssipoliittisia toimia koskevien suositusten voidaan katsoa jäävän Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelman ulkopuolelle huolimatta siitä, että Liettua on yleisesti ottaen vastannut asianmukaisesti ja riittävästi välittömään tarpeeseen tukea taloutta finanssipoliittisin keinoin vuosina 2020 ja 2021 vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen säännösten mukaisesti. Lisäksi energiaverkkojen yhteenliitäntöihin ja yksityisen sektorin maksuvalmiustukeen liittyvien suositusten voidaan katsoa myös jäävän elpymis- ja palautumissuunnitelman soveltamisalan ulkopuolelle, koska ensinnäkin energiaverkkojen yhteenliitäntähankkeet etenevät suunnitellusti ja toiseksi Liettuan hallitus on ottanut käyttöön verojen lykkäykset, kohdentanut varoja suoriin maksuihin ja sitoutunut antamaan lisälainatakauksia yritysten maksuvalmiuden tukemiseksi covid-19-kriisin vuoksi.

- (15) Lähentymisen jatkaminen on edelleen Liettuan ensisijainen tavoite, ja se edellyttää alueellisten erojen vähentämistä, ammattitaitoisen työvoiman puutteen ratkaisemista ja puuttumista vähäisiin investointeihin, myös tutkimus- ja kehitystoiminnan osalta. Liettuan liiketoimintaympäristöä on määrä parantaa uudistuksilla ja investoinneilla, joilla pyritään parantamaan veronkantoa, verojärjestelmän tehokkuutta ja digitalisoimaan julkinen sektori. Elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteena on parantaa koulutuksen laatua kaikilla tasoilla ja lisätä aikuiskoulutukseen osallistumista taitojen hallinnan parantamiseksi. Korkea-asteen koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestelmiin tehtävien uudistusten ja investointien odotetaan auttavan näitä järjestelmiä vastaamaan paremmin vihreään siirtymään ja digitaaliseen siirtymään työmarkkinoilla ja sosiaalipolitiikassa. Innovoinnin edistämisestä vastaavien virastojen konsolidoinnin odotetaan tehostavan tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa. Alueellisiin eroihin, suuriin köyhyysriskeihin ja sosiaaliseen syrjäytymiseen puututaan uudistuksilla, joilla parannetaan vähimmäistoimeentulotuen riittävyyttä ja verotus- ja etuusjärjestelmän uudelleenjakokykyä, pitkäaikaishoitoon tehtävillä parannuksilla ja terveydenhuoltojärjestelmän laadun ja saatavuuden parantamista koskevilla toimenpiteillä. Myös politiikat, joilla tuetaan maan digitaalista muutosta ja vihreää siirtymää, kuten erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönoton edelleen kehittäminen, uusiutuvan energian tuotannon ja varastoinnin tukeminen ja saastuttavien ajoneuvojen korvaaminen päästöttömillä ajoneuvoilla, auttavat jossain määrin vähentämään merkittäviä alueellisia eroja. Tämän perusteella elpymis- ja palautumissuunnitelman odotetaan vauhdittavan merkittävästi Liettuan talouden kasvupotentiaalia kestäväällä tavalla.

Kasvupotentiaalia, työpaikkojen luomista sekä taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä tukeva vaikutus

- (16) On odotettavissa, että elpymis- ja palautumissuunnitelmalla on asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan c alakohdan ja liitteessä V olevan 2.3 kriteerin mukaisesti suuria vaikutuksia (luokitus A) Liettuan kasvupotentiaalin, työpaikkojen luomisen sekä taloudellisen, sosiaalisen ja institutionaalisen palautumiskyvyn lujittumiseen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon edistämiseen muun muassa siten, että se edistää lapsia ja nuoria koskevia toimintapolitiikkoja sekä lieventää covid-19-kriisin taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia, ja se lisää siten taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta ja lähentymistä unionissa.

- (17) Komission yksiköiden tekemät simulaatiot osoittavat, että elpymis- ja palautumissuunnitelmalla yhdessä muiden Euroopan unionin elpymisvälineen toimenpiteiden kanssa, on mahdollista kasvattaa Liettuan BKT:tä 1,0–1,6 prosenttia vuoteen 2026 mennessä; simulaatioissa ei oteta huomioon rakenneuudistusten mahdollisia myönteisiä vaikutuksia, jotka voivat olla merkittäviä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien kestävien ja kasvua edistävien uudistusten ja investointien odotetaan korjaavan Liettuan talouden rakenteellisia heikkouksia ja parantavan sen palautumiskykyä ja tuottavuutta. Toimenpiteet, joilla tuetaan uusiutuvan energian tuotantoa ja varastointia, energiatehokkaita peruskorjauksia, julkisten hallintopalvelujen digitalisointia, koulutusta ja yrittäjyyttä tukevia toimenpiteitä sekä innovointia ja tieteen ja yritysten välistä yhteistyötä, ovat ajan tasalle saatetun Euroopan teollisuusstrategian mukaisia, ja niiden odotetaan edistävän suoraan työpaikkojen luomista, taloudellista kilpailukykyä ja kestävää pitkän aikavälin kasvua. Vähimmäistulojärjestelmän uudistamisen, yleissivistävän koulutuksen uudistamistoimenpiteiden ja ammattikoulutusjärjestelmän uudistamisen yhdessä terveystalouden laadun ja saatavuuden parantamiseen tähtäävien toimenpiteiden odotetaan vaikuttavan pysyvästi Liettuan sosiaaliseen osallisuuteen ja osaamiseen. Kyseisten toimenpiteiden pitkän aikavälin vaikutuksen odotetaan vahvistuvan julkiseen sektoriin liittyvistä suunnitelluista uudistuksista saatavien finanssipoliittisten ja taloudellisten hyötyjen myötä erityisesti budjettikehyksen, verosäännösten noudattamisen ja verojärjestelmän tehokkuuden parantamiseksi.

- (18) Elpymis- ja palautumissuunnitelman odotetaan edistävän Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa siten, että sillä on merkittäviä myönteisiä lyhyen ja keskipitkän aikavälin vaikutuksia työmarkkinoiden toimintaan, koulutukseen, köyhyyteen ja tuloeroihin, mikä johtuu muun muassa aktiivisten työmarkkinapolitiikkojen rahoituksen ja kattavuuden lisääntymisestä; yksinasuville iäkkäille ja vammaisille maksettavien yleisten etuuksien lisääntymisestä; ja työttömyysturvajärjestelmän kattavuuden lisääntymisestä. Pitkän aikavälin vaikutusta on määrä vahvistaa parantamalla koulutustuloksia ja verotus- ja etuusjärjestelmän tehokkuutta. Elpymis- ja palautumissuunnitelman vaikutusta alueelliseen yhteenkuuluvuuteen ei ole ilmaistu määrällisesti, mutta laadullinen analyysi viittaa myönteiseen vaikutukseen Liettuan alueiden välisten sosioekonomisten erojen kaventamisen osalta.

Ei merkittävää haittaa

- (19) On odotettavissa, että elpymis- ja palautumissuunnitelmassa asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan d alakohdan ja liitteessä V olevan 2.4 kriteerin mukaisesti varmistetaan, että mistään siihen sisältyvien uudistusten ja investointihankkeiden täytäntöönpanotoimenpiteistä ei aiheudu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852¹ 17 artiklassa tarkoitettua merkittävää haittaa ympäristötavoitteille (”ei merkittävää haittaa” -periaate) (luokitus A).

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020, kestävästä sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13).

(20) Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa varmistetaan kunkin uudistuksen ja investoinnin osalta, ettei merkittävää haittaa aiheudu yhdellekään kuudesta asetuksen (EU) 2020/852 17 artiklassa tarkoitetusta ympäristötavoitteesta, jotka ovat ilmastonmuutoksen hillitseminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen, kiertotalous, ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen. Liittua toimitti perustelut komission tiedonannossa ”Tekniset ohjeet ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltamiseksi elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisesti”¹ vahvistettujen teknisten ohjeiden mukaisesti. ”Ei merkittävää haittaa” -arvioinnin vaatimukset sisällytetään tarvittaessa toimenpiteen suunnitteluun ja täsmennetään kyseisen toimenpiteen välitavoitteissa tai tavoitteissa. Näin varmistetaan, että kyseisiä toimenpiteitä koskevat maksut voidaan suorittaa vasta, kun ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen noudattaminen on varmistettu.

¹ EUVL C 58, 18.2.2021, s. 1.

(21) Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa kiinnitetään erityistä huomiota toimenpiteisiin, joiden vaikutuksia ympäristötavoitteisiin on tarkasteltava lähemmin. Vihreässä komponentissa keskitytään erityisesti kestävään liikkuvuuteen uudistuksella nimeltään ”liikkuminen ympäristöä saastuttamatta”. Tämä edellyttää muun muassa tukea uusiutuvien polttoaineiden alojen, myös biometaanin ja toisen sukupolven nestemäisten biopolttoaineiden, kehittämiseen ja tällaisten vaihtoehtoisten polttoaineiden tankkausasemien perustamista. Kyseiset investoinnit voivat vaikuttaa haitallisesti useiden ympäristötavoitteiden, kuten ilmastonmuutoksen hillitsemisen, ilmansaasteiden ehkäisemisen ja vähentämisen ja biologisen monimuotoisuuden edistämisen, saavuttamiseen. Tämä olisi estettävä vaatimuksella, jonka mukaan biometaanikaasua tai biopolttoaineita tuotetaan yksinomaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001¹ liitteessä IX luetelluista raaka-aineista ja että lopputuotanto on kyseisen direktiivin ja siihen liittyvien täytäntöönpanosäädösten ja delegoitujen säädösten säännösten mukaista. Tuottajien olisi toimitettava sertifikaatit, jotka osoittavat niiden tuotannon kestävyuden. Lisäksi Liettua antoi vastaavassa tavoitteessa toistetut takeet siitä, että elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisesti tuettavien ajoneuvojen olisi käytettävä yksinomaan direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisia biopolttoaineita, bionesteitä ja biomassapolttoaineita ja että biopolttoaineiden osuutta kansallisessa polttoainevalikoimassa olisi lisättävä ajan mittaan. Olisi luotava uusiutuvan polttoaineen laskentayksikköjärjestelmä, jolla kirjataan liikennealalle toimitettujen biometaanikaasun ja muiden uusiutuvien polttoaineiden määrät. Kyseisessä järjestelmässä toiminnanharjoittajien olisi saatava sertifikaatit, jotka vastaavat uusiutuvan polttoaineen odotettua käyttöä. Lisäksi vaihtoehtoisista polttoaineista annetussa laissa asetetaan polttoaineiden tuottajille uusia vaatimuksia.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

Vihreän siirtymän edistäminen, biologinen monimuotoisuus mukaan lukien

- (22) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan e alakohdan ja liitteessä V olevan 2.5 kriteerin mukaisesti toimenpiteitä, joilla suuressa määrin (luokitus A) edistetään vihreää siirtymää, mukaan lukien biologinen monimuotoisuus, tai siitä johtuviin haasteisiin vastaamista. Ilmastotavoitteita tukevat toimenpiteet ovat määrältään 37,8 prosenttia elpymis- ja palautumissuunnitelman kokonaismäärärahoista asetuksen (EU) 2021/241 liitteessä VI esitetyn menetelmän mukaisesti laskettuna. Kyseisen asetuksen 17 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelma on johdonmukainen vuosien 2021-2030 kansalliseen energia- ja ilmastosuunnitelmaan sisältyvien tietojen kanssa.
- (23) Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteillä odotetaan edistettävän tuloksellisesti vihreää siirtymää ja siitä aiheutuviin haasteisiin vastaamista. Elpymis- ja palautumissuunnitelmalla tuetaan Liettuan hiilestä irtautumista ja energiasiirtymää koskevia tavoitteita, jotka on asetettu vuosien 2021-2030 kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassa. Vihreä komponentti sisältää toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään uusiutuvan energian tuotantoa ja varastointia, kestäväää liikkuvuutta, rakennusten kunnostamista, huonokuntoisten turvesoiden ennallistamista ja kiertotaloutta. Lisäksi julkisen sektorin komponentti sisältää nykyisen verojärjestelmän tarkistamista koskevan toimenpiteen, jonka tarkoituksena on tunnistaa ja poistaa asteittain ympäristölle haitallisimmat verohelpotukset ja -vapautukset. Kyseisten ehdotettujen toimenpiteiden toteuttamisella odotetaan olevan pysyviä vaikutuksia, erityisesti koska niillä edistetään vihreää siirtymää, biologisen monimuotoisuuden lisääntymistä ja ympäristönsuojelua.

- (24) Uusiutuvan energian osalta elpymis- ja palautumissuunnitelman odotetaan edistävän vähintään 301,9 megawatin lisäystä uusiutuviin energialähteisiin perustuvaan sähköntuotantokapasiteettiin. Tästä uudesta kapasiteetista vähintään 271,8 megawatin on määrä koostua aurinkovoimalaitoksista, joihin kuuluu 4 megawatin aurinkovoimala Utenan alueella, ja vähintään 30,1 megawatin maatuulivoimasta. Lisäksi olisi otettava käyttöön yksittäiset sähkönvarastointilaitokset, joiden kapasiteetti on vähintään 15,2 megawattituntia, ja muut sähkövarastointilaitokset, joiden kapasiteetti on vähintään 200 megawattia.
- (25) Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteiden toteuttamisen ja erityisesti rakennusten peruskorjauksen nopeuttamiseen tähtäävien investointien ansiosta primäärienergian säästön odotetaan olevan 215 gigawattituntia vuoteen 2026 mennessä, mikä tarkoittaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 21 500 hiilidioksidiekvivalenttitonnilta. Tämä täydentää energiasäästöjä ja kasvihuonekaasujen vähentämistä, mikä saadaan, kun saastuttavat ajoneuvot korvataan päästöttömillä ja vähäpäästöisillä ajoneuvoilla, minkä lisäksi luodaan tarvittava infrastruktuuri vaihtoehtoisten polttoaineiden tuotantoa ja latausta/tankkausta varten. Lisäksi kiertotaloutta koskeva toimintasuunnitelma on tarkoitus hyväksyä vuoteen 2023 mennessä, jotta voidaan varmistaa Liettuan siirtyminen kiertotalouteen vuoteen 2035 mennessä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden odotetaan edistävän Liettuan vuosien 2030 ja 2050 ilmasto- ja energiatarvoitteiden saavuttamista.

Digitaalisen siirtymän edistäminen

- (26) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan f alakohdan ja liitteessä V olevan 2.6 kriteerin mukaisesti toimenpiteitä, joiden odotetaan tuloksellisesti edistävän suuressa määrin (luokitus A) digitaalista siirtymää tai siitä johtuviin haasteisiin vastaamista. Digitaalisia tavoitteita tukevat toimenpiteet ovat määrältään 31,5 prosenttia elpymis- ja palautumissuunnitelman kokonaismäärärahoista asetuksen (EU) 2021/241 liitteessä VII esitetyn menetelmän mukaisesti laskettuna.
- (27) Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa käsitellään Liettuan digitalisaation kaikkia näkökohtia: yhteenliitettävyyttä, julkisen ja yksityisen sektorin digitalisaatiota ja digitaalisia taitoja. Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää toimenpiteitä, joilla kehitetään edelleen erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönottoa, myös maaseudulla ja syrjäisillä alueilla. Lisäksi julkisen sektorin digitalisoimiseen pyritään merkittäville uudistuksilla ja investoinneilla. Tämän pitäisi olla avainasemassa talouden digitalisoinnissa, liiketoimintaympäristön parantamisessa ja hallinnollisten kustannusten vähentämisessä. Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää toimenpiteitä lasten, työntekijöiden, virkamiesten ja ikääntyneiden digitaalisten taitojen edistämiseksi. Lisäksi suunnitellaan toimenpiteitä, joilla puututaan tietotekniikka-alan työntekijöiden puutteeseen työmarkkinoilla. Lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmassa esitetään investointeja, joilla edistetään edistyneen digitaaliteknologian käyttöönottoa yksityisellä sektorilla, erityisesti innovatiivisiin teknologioihin liittyvän tieteen ja yritysten välisen yhteistyön ja kulttuurialan digitalisoinnin osalta.

- (28) Pandemian yhteydessä terveys- ja koulutusjärjestelmien digitalisoinnista on tullut myös merkittävä haaste ja prioriteetti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy toimenpiteitä, joilla edistetään sähköiseen terveydenhuoltoon ja verkko-opiskeluun liittyviä digitaalisia ratkaisuja. Lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää tärkeitä toimenpiteitä digitaalisten ratkaisujen sisällyttämiseksi työnvälityspalvelun organisaatioon, verojen ja tullien kantamiseen ja talouden viherryttämiseen.

Pysyvät vaikutukset

- (29) On odotettavissa, että elpymis- ja palautumissuunnitelma tuottaa suuressa määrin (luokitus A) asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan g alakohdan ja liitteessä V olevan 2.7 kriteerin mukaisesti Liettuassa pysyviä vaikutuksia.

- (30) Suunniteltujen uudistusten täytäntöönpanon voidaan odottaa johtavan pitkäaikaisiin rakenteellisiin muutoksiin. Erityisesti uudistuksilla, joilla pyritään edistämään vihreää siirtymää ja digitaalista siirtymää, sekä koulutusjärjestelmien ja ammatillisen koulutuksen järjestelmien uudistuksilla odotetaan olevan pysyviä vaikutuksia Liettuan talouteen, koska ne vahvistavat työmarkkinoilla tarvittavia taitoja ja edistävät näin vientikapasiteettia, tuottavuutta ja yleisesti kestävästä pitkän aikavälin kasvua. Lisäksi suunniteltujen korkea-asteen koulutuksen uudistusten odotetaan parantavan korkea-asteen koulutusohjelmien laatua ja tehokkuutta. Valtion innovaatiopolitiikan virtaviivaistamisella odotetaan olevan huomattavia pysyviä vaikutuksia innovointiin. Terveystieteiden suunniteltujen uudistusten, kuten sairaalaverkoston vahvistamisen, sairaankuljetuspalvelujen uudelleenorganisoinnin, terveydenhuollon ammattilaisten osaamisfoorumien perustamisen ja digitaalisen terveydenhuoltojärjestelmän kehittämisen, odotetaan lisäävän terveydenhuoltojärjestelmän tehokkuutta ja saatavuutta ja kasvattavan sen selviytymiskykyä. Lisäksi julkisen sektorin uudistamiseen tähtäävien uudistusten, jotka koskevat sekä virkamieshallintoa että talousarviosuunnittelua, menojen uudelleenarvioinnit mukaan lukien, odotetaan parantavan kestäväällä tavalla julkisen sektorin tehokkuutta. On odotettavissa, että uudistukset, joilla vahvistetaan verosäännösten noudattamista ja parannetaan verojärjestelmän tehokkuutta ja verotus- ja etuusjärjestelmän uudelleenjakokykyyä, lieventävät köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä sekä parantavat julkisen talouden kestävyttä ja taloudellista tehokkuutta.

- (31) Suunniteltujen investointien täytäntöönpanon voidaan odottaa johtavan pitkäaikaisiin rakenteellisiin muutoksiin. Vihreiden investointien odotetaan tukevan Liettuan siirtymistä kiertotalouteen, edistävän innovatiivista ja älykästä liikkuvuutta ja vähentävän Liettuan riippuvuutta uusiutumattomasta energiasta. On odotettavissa, että digitalisaatiota julkisella sektorilla, yrityksissä ja tiedeyhteisössä edistävät investoinnit lisäävät tehokkuutta kyseisillä aloilla. Lisäksi aktiivisen työmarkkinapolitiikan rahoituksen ja kattavuuden lisäämisellä odotetaan olevan pysyviä vaikutuksia työmarkkinoiden toimintaan sekä köyhyyden vähentämiseen ja tulotasa-arvoon.
- (32) Elpymis- ja palautumissuunnitelman kestävä vaikutusta voidaan lisätä myös elpymis- ja palautumissuunnitelman ja muiden, myös koheesipolitiikan rahastoista rahoitettavien ohjelmien synergioilla, erityisesti vastaamalla merkittävällä tavalla syvään juurtuneisiin alueellisiin haasteisiin ja edistämällä tasapainoista kehitystä.

Seuranta ja täytäntöönpano

- (33) Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa ehdotetut järjestelyt ovat asianmukaisia (luokitus A) takaamaan asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan h alakohdan ja liitteessä V olevan 2.8 kriteerin mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman, myös suunnitellun aikataulun, välitavoitteiden ja tavoitteiden ja niihin liittyvien indikaattoreiden, tuloksellisen seurannan ja täytäntöönpanon.

- (34) Valtiovarainministeriön on määrä olla hallintoviranomainen, joka koordinoi elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanoa ja seuranta ja sen pitäisi toimia komission pääasiallisena yhteyspisteenä. Hankkeen hallinnoinnista vastaavan keskusviraston on tarkoitus olla elpymis- ja palautumissuunnitelmaa hallinnoiva viranomainen, joka arvioi ja valitsee hankkeet ja varmistaa, että hankkeet ovat hankesopimusten sekä kansallisen ja unionin lainsäädännön mukaisia. Alakohtaisten ministeriöiden ja niiden valvonnassa olevien viranomaisten olisi oltava pääasiassa vastuussa välitavoitteiden ja tavoitteiden täytäntöönpanosta ja niitä koskevasta raportoinnista. Seurantaindikaattorit ovat merkitykselliset, hyväksyttävät ja luotettavat. Ne kuvastavat elpymis- ja palautumissuunnitelman yleistä tavoitetasoa ja ovat realistisia. Välitavoitteiden ja tavoitteiden jakautuminen eri aikoina on hieman epätasaista, ja se on takapainotteista vuoteen 2026 asti. Välitavoitteet ja tavoitteet koskevat myös jo toteutettuja toimenpiteitä, jotka ovat asetuksen (EU) 2021/241 17 artiklan 2 kohdan nojalla tukikelpoisia. Kyseisten välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävä saavuttaminen aikanaan on tarpeen maksupyynnön perustelemiseksi.
- (35) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tukivälineestä annettavasta rahoituksesta tiedotetaan ja se tuodaan esille asetuksen (EU) 2021/241 34 artiklan mukaisesti. Teknistä tukea voidaan pyytää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/240¹ perustetun teknisen tuen välineestä, jotta jäsenvaltioita voidaan avustaa niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanossa.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/240, annettu 10 päivänä helmikuuta 2021, teknisen tuen välineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 1).

Kustannukset

- (36) Elpymis- ja palautumissuunnitelman arvioitujen kokonaiskustannusten määrän perustelut, jotka on esitetty elpymis- ja palautumissuunnitelmassa, ovat jossakin määrin (luokitus B) asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan i alakohdan ja liitteessä V olevan 2.9 kriteerin mukaisesti kohtuulliset ja uskottavat ja kustannustehokkuusperiaatteen mukaiset sekä oikeassa suhteessa odotettuihin kansallisiin taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin.
- (37) Liettua on toimittanut erilliset kustannusarviot kaikista elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvistä investoinneista. Kustannuserittely on yleisesti ottaen yksityiskohtainen ja hyvin perusteltu. Arviot perustuvat vertailuihin aikaisempien samanluonteisten investointien kanssa. Vaikka Liettua ei toimittanut ehdotetuista kustannusarvioista riippumatonta validointia, kustannusarvioiden ja niiden perustana olevien keskeisten asiakirjojen arviointi osoittaa, että suurin osa kustannuksista on hyvin perusteltuja ja kohtuullisia. Rahoitettaviksi ehdotetut määrät katsottiin asianmukaisiksi, ja niiden katsottiin osoittavan kustannusarvioiden uskottavuuden jossakin määrin. Vaikka suurin osa määristä vaihtelee pienestä keskisuureen vastaavanlaisten uudistusten tai investointien kustannuksiin verrattuna, joidenkin toimenpiteiden osalta kustannuslaskentaa pidetään vähäisessä määrin uskottavana. Elpymis- ja palautumissuunnitelman arvioidut kokonaiskustannukset ovat kustannustehokkuusperiaatteen mukaisia ja oikeassa suhteessa odotettuihin kansallisiin taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin.

Unionin taloudellisten etujen suojaaminen

- (38) Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa ehdotetut järjestelyt ja tähän päätökseen sisältyvät lisätoimenpiteet ovat asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan j alakohdan ja liitteessä V olevan 2.10 kriteerin mukaisesti asianmukaisia (luokitus A) ehkäisemään, havaitsemaan ja korjaamaan kyseisen asetuksen nojalla myönnettyjen varojen käyttöön liittyviä lahjontaa, petoksia ja eturistiriitoja, ja on odotettavissa, että järjestelyjen avulla voidaan tuloksellisesti välttää päällekkäisen rahoituksen myöntäminen kyseisen asetuksen nojalla ja muista unionin ohjelmista. Tämä ei vaikuta sellaisten muiden välineiden ja työkalujen soveltamiseen, joilla edistetään ja valvotaan unionin oikeuden noudattamista, myös lahjonnan, petosten ja eturistiriitojen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi sekä unionin taloussarvion suojaamiseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092¹ mukaisesti.
- (39) Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelmassa kuvattu sisäisen valvonnan järjestelmä perustuu olemassa oleviin prosesseihin ja rakenteisiin, ja siinä yksilöidään selkeästi toimijat (elimet/yhteisöt) ja niiden roolit ja vastuut sisäisen valvonnan tehtävien hoitamisessa. Järjestelmä perustuu rakennerahastoissa kaudella 2021–2027 käytettyyn malliin, ja sen on määrä kattaa joukko tehtäviä ja menettelyjä, jotka hallintoviranomaisen, hallinnoivan viranomaisen ja tarkastusviranomaisen on suoritettava toimivaltansa puitteissa, ja joilla varmistetaan sovellettavan lainsäädännön säännösten ja periaatteiden noudattaminen. Näille elimille olisi annettava täydet oikeudet tutustua asiaa koskeviin tietoihin. Vastaperustettua tarkastusviranomaista on vielä kehitettävä, vaikka suunnitteilla on ottaa käyttöön lisää asiantuntemusta ja hallinnollisia valmiuksia.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU, Euratom) 2020/2092, annettu 16 päivänä joulukuuta 2020, yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin taloussarvion suojaamiseksi (EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 1).

- (40) Muun muassa unionin rakennerahastojen hallinto- ja valvontajärjestelmässä tapahtuneiden merkittävien muutosten vuoksi tiettyjä tarkastus- ja valvontaelementtejä ei ollut vielä otettu käyttöön elpymis- ja palautumissuunnitelman toimittamisajankohtana, minkä vuoksi ne on saatettava päätökseen ajoissa. Tämä koskee päätösten tekemistä hallintoviranomaisten, hallinnoivien viranomaisten ja tarkastusviranomaisten oikeudellisten toimeksiantojen vahvistamiseksi, tarkastusstrategian hyväksymistä sekä erityisen tietoteknisen välineen (IS2021) toimintavalmiuteen saattamista ja käyttöönottoa, mikä on tarpeen asetuksen (EU) 2021/241 asiaankuuluvien vaatimusten täyttämiseksi. Viimeksi mainitun osalta elpymis- ja palautumissuunnitelmaan on sisällytetty vaatimusten noudattamisen seuraamista koskeva välitavoite, joka olisi saavutettava ensimmäiseen maksupyyntöön mennessä.

Elpymis- ja palautumissuunnitelman johdonmukaisuus

- (41) Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy suuressa määrin (luokitus A) asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan k alakohdan ja liitteessä V olevan 2.11 kriteerin mukaisesti toimenpiteitä, joilla toteutetaan uudistuksia ja julkisia investointihankkeita johdonmukaisina toimina.

- (42) Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelma on johdonmukainen, ja siihen sisältyy johdonmukaisia, toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja sekä eri komponenttien välisiä synergioita. Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää strategisen ja johdonmukaisen vision, ja komponentit, eri komponenttien tavoitteet ja eri komponentteihin tehtävät yksittäiset uudistukset ja investoinnit ovat keskenään johdonmukaisia. Seitsemän komponenttia ovat johdonmukaisia tavoitteissaan, investointien ja uudistusten jäsentelyssä sekä niiden temaattisen suhteen ja keskinäisten yhteyksien osoittamisessa hyvin. Komponentit vahvistavat toisiaan, erityisesti vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta koskevat komponentit. Elpymis- ja palautumissuunnitelma on myös kansallisen edistymissuunnitelman ja nykyisen hallituksen ohjelman mukainen.

Tasa-arvo

- (43) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää joitakin toimenpiteitä, joiden odotetaan auttavan Liettua puuttumaan haasteisiin, joita esiintyy sukupuolten tasa-arvon ja yhtäläisten mahdollisuuksien alalla. Näihin kuuluvat toimenpiteet, joilla pyritään suoraan ja välillisesti vastaamaan vammaisten henkilöiden tarpeisiin, kuten rakennusten esteettömyyden ja julkisten verkkopalvelujen itsenäisen käytön helpottaminen ja yksinasuvien vammaisten yleisten etuuksien lisääminen. Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy myös erityisesti muita heikommassa asemassa olevien ryhmien, kuten vammaisten henkilöiden, ikääntyneiden henkilöiden, maahanmuuttajien ja pakolaisten digitaalisten taitojen kehittäminen. Pitkäaikaishoidon tarjonnan uudistuksella on määrä parantaa työikäisten omaishoitajien, joista useimmat ovat keski-ikäisiä naisia, mahdollisuuksia palata työmarkkinoille. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvillä uudistuksilla ja investoinneilla on tarkoitus vähentää olemassa olevia sosiaalisia, taloudellisia ja alueellisia eroja. Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa viitataan lainsäädäntö- ja politiikka-aloitteisiin, joiden odotetaan täydentävän elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyviä uudistuksia ja investointeja.

Turvallisuutta koskeva itsearviointi

- (44) Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy 5G-yhteyksiä koskevien investointien turvallisuutta koskeva itsearviointi, jossa viitataan kansalliseen lainsäädäntöön ja kuvataan kansallista lainsäädäntöä, jolla pannaan täytäntöön EU:n välineistössä suositellut keskeiset toimenpiteet 5G-verkkojen kyberturvallisuuden osalta. Kyseisillä toimenpiteillä pyritään muun muassa vahvistamaan kansallisten viranomaisten roolia ja rajoittamaan suuririskisten toimittajien roolia.

Rajat ylittävät ja useita maita koskevat hankkeet

- (45) Elpymis- ja palautumissuunnitelmalla edistetään seuraavia rajatylittäviä ja useita maita koskevia hankkeita: Genomi Eurooppa ja 5G-käytävät Via Baltica ja Rail Baltica. Joitakin kyseisistä hankkeista rahoitetaan myös muista ohjelmista, kuten Verkkojen Eurooppa -välineestä, sekä rakennerahastoista.

Kuulemismenettely

- (46) Elpymis- ja palautumissuunnitelmasta järjestettiin huhtikuussa 2021 julkinen kuuleminen, johon kansalaiset ja organisaatiot saattoivat osallistua. Elpymis- ja palautumissuunnitelman laatimisen alkuvaiheessa järjestettiin useita aihekohtaisia keskusteluja, joihin osallistui työnantajajärjestöjä, ammattijärjestöjä, paikallisviranomaisia ja kansalaisjärjestöjä. Asiaankuuluvien toimijoiden sitoutumisen varmistamiseksi on olennaisen tärkeää, että kaikki asianomaiset paikallisviranomaiset ja sidosryhmät, työmarkkinaosapuolet mukaan lukien, osallistuvat elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien investointien ja uudistusten täytäntöönpanoon.

Myönteinen arvio

- (47) Koska komissio antaa Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta myönteisen arvion todeten, että elpymis- ja palautumissuunnitelma täyttää tyydyttävästi asetuksessa (EU) 2021/241 vahvistetut arviointikriteerit, tässä päätöksessä olisi kyseisen asetuksen 20 artiklan 2 kohdan ja liitteen V mukaisesti vahvistettava elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanemiseksi tarvittavat uudistukset ja investointihankkeet, asiaankuuluvat välitavoitteet, tavoitteet ja indikaattorit sekä määrä, jonka unioni asettaa saataville elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanoa varten rahoitustukena, jota ei makseta takaisin.

Rahoitusosuus

- (48) Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelman arvioidut kokonaiskustannukset ovat 2 224 686 966 euroa. Koska elpymis- ja palautumissuunnitelma täyttää tyydyttävästi asetuksessa (EU) 2021/241 vahvistetut arviointikriteerit ja koska elpymis- ja palautumissuunnitelman arvioidujen kokonaiskustannusten määrä on suurempi kuin Liettuan käytettävissä oleva enimmäisrahoitusosuus, Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelmaa varten myönnettävän rahoitusosuuden olisi oltava yhtä suuri kuin Liettuan käytettävissä olevan rahoitusosuuden kokonaismäärä.

- (49) Laskelmaa Liettuan enimmäisrahoitusosuudesta on määrä päivittää 30 päivään kesäkuuta 2022 mennessä asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Liettuan saataville olisi asetettava määrä, joka ei ylitä kyseisen asetuksen 11 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua enimmäisrahoitusosuutta, jotta kyseisen asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu oikeudellinen sitoumus voidaan tehdä 31 päivään joulukuuta 2022 mennessä. Enimmäisrahoitusosuuden päivittämisen jälkeen neuvoston olisi komission ehdotuksesta tarvittaessa muutettava tätä päätöstä ilman aiheetonta viivytyksiä niin, että se sisältää kyseisen asetuksen 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti lasketun päivitetyn enimmäisrahoitusosuuden.
- (50) Annettava tuki rahoitetaan neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053¹ 5 artiklaan perustuvalla komission unionin puolesta toteuttamalla lainanotolla. Tuki olisi maksettava erissä sen jälkeen, kun Liettua on tyydyttävästi saavuttanut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanoon liittyvät yksilöidyt asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet.
- (51) Liettua on pyytänyt ennakkomaksua, joka on 13 prosenttia rahoitusosuudesta. Kyseinen määrä olisi asetettava Liettuan saataville asetuksen (EU) 2021/241 23 artiklan 1 kohdassa säädetyn sopimuksen, jäljempänä 'rahoitussopimus', mukaisesti sillä edellytyksellä, että rahoitussopimus tulee voimaan.

¹ Neuvoston päätös (EU, Euratom) 2020/2053, annettu 14 päivänä joulukuuta 2020, Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä ja päätöksen 2014/335/EU, Euratom kumoamisesta (EUVL L 424, 15.12.2020, s. 1).

- (52) Tämä päätös ei saisi vaikuttaa sellaisten menettelyjen tuloksiin, jotka liittyvät unionin varojen myöntämiseen jonkin muun unionin ohjelman kuin tukivälineen nojalla, eikä sisämarkkinoiden toiminnan vääristymistä koskeviin menettelyihin, joita voidaan toteuttaa erityisesti perussopimuksen 107 ja 108 artiklan nojalla. Päätöksellä ei poisteta jäsenvaltioille perussopimuksen 108 artiklan nojalla kuuluvaa velvoitetta ilmoittaa komissiolle mahdollisista valtiontuista,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksyminen

Hyväksytään asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdassa säädettyjen kriteerien perusteella arvio Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta. Tämän päätöksen liitteessä esitetään elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvat uudistukset ja investointihankkeet, elpymis- ja palautumissuunnitelman seuranta ja täytäntöönpanoa koskevat järjestelyt ja aikataulu, mukaan lukien asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet, asiaankuuluvat indikaattorit, jotka liittyvät suunniteltujen välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseen, sekä järjestelyt, joiden mukaisesti komissio saa rajoittamattomasti käyttöönsä merkitykselliset taustatiedot.

2 artikla
Rahoitusosuus

1. Unioni asettaa Liettuan saataville 2 224 195 119 euron¹ suuruisen rahoitusosuuden tukena, jota ei makseta takaisin. Tästä määrästä 2 091 774 090 euroa asetetaan saataville niin, että oikeudelliset sitoumukset voidaan tehdä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022. Jos asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdassa säädetyssä päivityksessä Liettualle laskettu päivitetty enimmäisrahoitusosuus on yhtä suuri tai suurempi kuin 2 224 195 119 euroa, sen saataville asetetaan vielä 132 421 029 euroa niin, että oikeudelliset sitoumukset voidaan tehdä 1 päivän tammikuuta 2023 ja 31 päivän joulukuuta 2023 välisenä aikana. Jos asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdassa säädetyssä päivityksessä Liettualle laskettu päivitetty enimmäisrahoitusosuus on pienempi kuin 2 224 195 119 euroa, sen saataville asetetaan päivitetyn enimmäisrahoitusosuuden ja 2 091 774 090 euron välinen erotus asetuksen (EU) 2021/241 20 artiklan 8 kohdassa vahvistetun menettelyn mukaisesti niin, että oikeudelliset sitoumukset voidaan tehdä 1 päivän tammikuuta 2023 ja 31 päivän joulukuuta 2023 välisenä aikana.

¹ Tämä määrä vastaa määrärahoja, joista on vähennetty Liettuan suhteellinen osuus asetuksen (EU) 2021/241 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista menoista, kyseisen asetuksen 11 artiklassa vahvistetun menetelmän mukaisesti laskettuna.

2. Komissio asettaa unionin rahoitusosuuden Liettuan saataville erissä tämän päätöksen liitteen mukaisesti. Rahoitusosuudesta 289 145 365 euroa eli 13 prosenttia asetetaan saataville ennakkomaksuna. Komissio voi maksaa ennakkomaksun ja erät yhdessä tai erät yhdessä. Osaerien suuruus riippuu rahoituksen saatavuudesta.
3. Ennakkomaksu vapautetaan saataville rahoitussopimuksen mukaisesti sillä edellytyksellä, että rahoitussopimus tulee voimaan. Ennakkomaksut kuitataan vähentämällä ne maksueristä suhteellisesti.
4. Rahoitussopimuksen mukaisten erien saataville vapauttamisen ehtona on, että rahoitusta on käytettävissä ja että komissio on tehnyt asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan mukaisesti päätöksen siitä, että Liettua on tyydyttävästi saavuttanut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanoon liittyvät yksilöidyt asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tuen maksamisen edellytyksenä on, että Liettua saavuttaa välitavoitteet ja tavoitteet viimeistään 31 päivänä elokuuta 2026 ja että 1 kohdassa tarkoitettut oikeudelliset sitoumukset tulevat voimaan.

3 artikla

Osoitus

Tämä päätös on osoitettu Liettuan tasavallalle.

Tehty ...

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja
